

Romi - punopravni građani?

Veliki broj Roma koji živi u Srbiji i drugim delovima jugoistočne Evrope nema lična dokumenta, uključujući lične karte, izvode iz matične knjige rođenih i pasoše. OEBS, zajedno sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, organizuje danas konferenciju u Beogradu na kojoj će se zajedno naći stručnjaci iz nekoliko susednih zemalja, kako bi razmenili ideje i iskustva u rešavanju ovog pitanja.

Neposedovanje ličnih dokumenata utiče i na mogućnost građana Roma da se zaposle, dobiju zdravstvenu brigu, glasaju, pohađaju školu - što su sve osnovna prava i obaveze svakog građanina. Zamislite da nemate lični dokument - ne možete da iznajmite stan, dobijete vozačku dozvolu, ne možete da odete kod doktora, ni da glasate. Toliko stvari koje prihvatamo zdravo za gotovo potiču iz imanja identiteta, tj. dokumenta koji kaže ko ste. Bez tog dokumenta, osoba zapravo pravno ne postoji, a oni koji ne postoje, ne mogu ni da dobiju medicinsko lečenje, idu u školu, ili nađu mesto na kome će živeti. Ovo zapravo znači biti isključen iz društva.

Takva je sudbina hiljada Roma koji žive u Srbiji. Neki od njih ili nisu registrovani, ili ne poseduju osnovna dokumenta, iako su zapravo građani zemlje u kojoj žive. Često se dešava da je njihovo boravište neka nezvanična naseobina, koja, u principu, ne može da bude unesena kao adresa boravišta, iako se može desiti da njihove porodice tu možda žive već duže vreme. Mogu postojati razni razlozi za to što oni nemaju lična dokumenta ni u kakvom obliku, ali to je problem koji se proteže kroz generacije. Kako se dešava da veliki broj roditelja Roma nema odgovarajuća dokumenta, dolazi do poteškoća kad oni svoju decu treba da upišu u školu, ili pošalju kod doktora. Ovo je jedan od faktora koji doprinosi "zamci siromaštva" u kojoj se nalazi veliki broj Roma.

Ukoliko se ova situacija ne promeni, Romi kao građani Republike Srbije ostaće na marginama društva.

Sa ciljem pronalaženja rešenja za ovo pitanje, predstavnici Vlada, građanskog društva i međunarodnih organizacija koje su aktivne u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Mađarskoj, Bugarskoj, Albaniji, Rumuniji, bivšoj jugoslovenskoj Republici Makedoniji i Srbiji i Crnoj Gori, okupili su se danas u Beogradu kako bi razgovarali o tome kako najbolje rešiti ovo pitanje.

Konferencija će otvoriti regionalnu diskusiju i naglasiti značaj sistemskih reformi zakonodavnog okvira i administrativnih procedura na svim nivoima vlade. Vlade zemalja jugoistočne Evrope, kakva je Srbija, moraju da preduzmu hitne korake tako što će obezbediti nove pristupe suočavanju sa jedinstvenim izazovom sa kojim se Romi susreću u vezi sa pristupom procesu registracije u svojoj zemlji.

Kao jedna od potpisnica međunarodnih sporazuma, državna zajednica Srbija i Crna Gora treba da uzme u obzir obaveze i preporuke koje proističu iz ovih dokumenata prilikom traženja rešenja. U tome je registracija građana pitanje od ključnog značaja i to ne samo za Rome, kao jedne od najugroženijih manjina kojoj nije omogućeno ostvarivanje prava. Ova tema je takođe važna u procesu pregovora Srbije za pridruživanje Evropskoj uniji, koje zahteva reforme u ovoj oblasti. Uz to, u sklopu drugih međunarodnih okvira, kao što su Akcioni plan OEBS-a za poboljšanje situacije Roma i Sinta u državama članicama OEBS-a i Dekada uključivanja Roma (2005-2015), Vlada se obavezala da obezbedi nov i efikasan model za registraciju građana.

Hanelore Valier
Šef Odeljenja za demokratizaciju Misije OEBS u Srbiji i Crnoj Gori

Jelena Marković
Zamenik Ministra za ljudska i manjinska prava državne zajednice Srbija i Crna Gora